

М.Ж. Спанов*

*М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Шымкент, Қазақстан
(E-mail: meir_filosof27@mail.ru)*

Блум таксономия әдісі философияны оқытуда жетістікке жету құралы ретінде

Мақалада философияны оқытуда Блум таксономиясын қолданудың тиімді шарттары мен жолдары жан-жақты қарастырылған. Философия сабағында Блум таксономиясын қолданудың мақсаты — төменгі деңгейдегі когнитивті қабілеттерді қалыптастыру арқылы студенттердің жоғары деңгейлі ойлауын ынталандыру. Философияны оқытуда Блум таксономиясының негізгі деңгейлерінде оқу мақсаттары түсіну, түсіндіру, қайталау, түпнұсқа мысалдар келтіру, жалпылау, қарама-қайшы, түсініктеме беру, талқылау, тану үшін қолданылады. Автор Блум таксономиясы когнитивтік дағдылардың деңгейлерін ажыратады және когнитивтік дағдылардың жоғары деңгейін талап ететін, сондықтан әртүрлі тапсырмалар мен контекстер үшін білім мен дағдыларды тереңірек оқытуға және жеткізуге әкелетін оқу мақсаттарына назар аударады. Блум таксономиясы философияны оқытуда білім беру стратегияларын жасауға көмектеседі. Философияны оқытуда Блум таксономиясын қолдану барысында оқу мақсаттарын оңай жасауға болатын берік негізді қамтамасыз етеді. Сондай-ақ, ол түсінудің әр деңгейіне баға қою мүмкіндігін береді. Блум таксономиясының 1956 жылғы қайта қаралған нұсқасынан айырмашылығы, қайта қаралған таксономия проблемаларды шешуде қолданылатын «не білу керек», ой мазмұны және «қалай білу керек» процедураларын ажыратады. Білімнің өлшемі — «білу керек нәрсе». Блум таксономиясы оқу деңгейлерінің белгілі бір иерархиясына негізделгендіктен, әрбір деңгей тереңірек және жетілдірілген когнитивті дағдыларға қол жеткізу үшін оқытудың маңызды бөлігі болып табылады. Осыған байланысты біз студенттердің философияны оқытудағы теориялық білімдерін практикалық дағдылармен қатар дамытудағы «Блум таксономиясының» маңыздылығы мен рөлін тікелей атап өтер едік.

Кілт сөздер: философия, Блум таксономиясы, оқыту үдерісі, инновация, технология, әдістер, деңгей, дағды, білім, түсіну, қолдану, талдау, жинақтау, бағалау.

Kipicne

Оқыту — дағдыларды немесе мінез-құлықты дамытатын үздіксіз процесс. Ол қарапайым деңгейден басталып, күрделене түседі. Оқытудың күрт басталуы немесе аяқталуы жоқ. Блум таксономиясы да қарапайым дағдылардан күрделі дағдыларға дейін иерархиялық тәртіпте үздіксіз оқыту арқылы алынған білім мен дағдыларды ретке келтіру әрекеті.

Блум таксономиясын 1956 жылы педагог-психолог Бенджамин Блум әртүрлі когнитивті деңгейлерде оқытуды бағалау үшін ұсынған жіктеу жүйесі [1; 238]. 1940 жылдардың өзінде Блум және оның әріптестері өздерінің таксономиясын дамытып, бірқатар білім беру мақсаттарын жіктеп, оларды иерархияға айналдырды. Блум мақсаттарды осылай жіктеу арқылы мұғалімдерге оқушылардың үлгерімін дәлірек бағалау оңайырақ болады деп сенді. Бұл жұмыс 1956 жылы «білім беру мақсаттарының таксономиясы» деп аталатын соңғы нұсқасы шыққанға дейін сансыз түзетулер мен шолулардан өтті. Құжатта оқытудың 6 сатысы сипатталған. 2001 жылы Блумның шәкірттерінің бірі Лорин Андерсон бастапқыдағы құрылымды қайта қарады және ол бүкіл әлем бойынша оқу үдерісінде оқу мақсаттарын тұжырымдау үшін пайдаланылды [2; 44]. Оқытушылар таксономияны қолдануда көбірек тәжірибе жинақтаған сайын, олар оны икемділікпен қолданды. Сонымен, 2001 жылы мүдделі тараптар тобы түпнұсқаны заманауи талаптарға сай ету үшін бірлесіп қайта жасады. Блум таксономиясын білім беру мақсаттарының 3 саласына бөлуге болады: когнитивті, психомоторлы және тиімді. Біздің 6 деңгейіміз когнитивті салада шоғырланған. Таксономия пирамида түрінде жақсы ұсынылған, төменнен жоғары қарай оқу деңгейі жоғарылайды. Таксономияның бастапқы дизайны бағалау құралы ретінде қызмет еткенімен, оны қолдану оқытудың басқа салаларына тез таралды. Бұл оқытушыларға оқытудың нақты мақсаттарын анықтауға, оқу жоспарларын құруға, сондай-ақ аудиторияда мақсатты оқу іс-шараларын құруға көмектесетін өте тиімді құралға айналды. Оқыту тек пассивті ассимиляция емес, белсенді қатысу деген идеяны

* Хат-хабарларға арналған автор. E-mail: meir_filosof27@mail.ru

көрсету. Мысалы, бастапқы нұсқада білім туралы айтылған жерде Блумның қайта қаралған таксономиясы әлдеқайда белсенді есте сақтаудың қажеттілігі туралы айтты.

Философия сабағында Блум таксономиясын қолдану — оқытушыларға студенттердің сыни ойлау дағдысын дамытуға көмектесетін тамаша құрал. Тапсырмаларды жасау кезінде таксономияға сілтеме жасай отырып, студенттердің қабілеттеріне сәйкес қарапайымнан күрделіге, нақтыдан абстрактіліге ауысуға мүмкіндік туады. Блум таксономиясының үлкен құндылығы оның әртүрлі оқу салаларындағы құрал ретіндегі икемділігінде. Блум таксономиясы философия сабақтарын оқытудағы ең танымал оқыту теорияларының бірі. Ойлаудың әртүрлі деңгейлерінің иерархиялық классификациясын оқытушылар өз студенттерінде жоғары деңгейлі ойлауды ынталандыру үшін кеңінен қолданады. Осы таксономия ұсынатын танымның әртүрлі деңгейлерін түсінуден басқа, оны оқытуда тиімдірек қолдану маңызды.

Зерттеу әдістері

Қайта қаралған таксономия мұғалімдерге ойлау және оқу процестерінің мағыналы жүйелі жіктелуін қамтамасыз еткенімен, осы құрылымдық жиынтық және иерархиялық жүйедегі алты деңгей нақты өмірлік жағдайларда байқалатын шынайы интеграция емес, дәйектілік болып табылады. Сонымен қатар, оқыту және білімді игеру барысында оқытушылар студенттердің дағдыларын жан-жақты бағалауы керек. Жүргізілген зерттеу әдістері: интерпретация, дискурсивті талдау, жіктеу, мәтінді ғылыми-әдістемелік сәйкестендіру, сараптамалық бағалау. Зерттеу барысында мақала авторлары теориялық, жалпы философиялық талдауды, диалектика, жүйелік әдіс, талдау, синтез, бақылау, модельдеу сияқты әдістерді сәтті қолданды. Авторлар қорытынды жасауға формальды логикалық, сондай-ақ сараптамалық бағалау әдістеріне негізделі жұмыс жасаған. Бұл зерттеу әдістері жиналған фактілерді логикалық зерттеуге, герменевтикалық пайымдаулар жасауға, тұжырымдар мен теориялық жалпылау жасауға мүмкіндік береді.

Нәтижелері

Зерттеудің теориялық маңыздылығы жалпы білім беру жүйесін реформалау тенденцияларын ескере отырып, студенттердің білім беру нәтижелеріне қол жеткізу мәселесі бойынша педагогикалық білімді кеңейту және студенттердің білім беру нәтижелерінің мәнін, оқытудың инновациялық әдістерін түсінуді нақтылайтын теориялық ережелерді анықтау. Зерттеудің практикалық маңыздылығы мынада: философия сабақтарында студенттердің білім беру нәтижелерінің қалыптасу деңгейлерін анықтауға мүмкіндік беретін критериалды-диагностикалық құралдар әзірленді, студенттердің білім беру нәтижелеріне қол жеткізуге бағытталған. Үлгілі білім беру бағдарламасында білім алушылардың білім беру саласын меңгеруінің негізгі нәтижелері технология болып табылатындығы атап өтіледі. Қазіргі әлем, ғылым, техника, білім дамып келеді, сондықтан оқытудың жаңа әдістерін енгізу қажет. Қазіргі уақытта инновациялық педагогикалық қызмет кез келген білім беру қызметінің маңызды компоненттерінің бірі болып табылады. Ол білім беру қызметтері нарығында белгілі бір мекеменің бәсекеге қабілеттілігін құруға негіз жасайды, оқытушының кәсіби өсу бағыттарын анықтайды, студенттердің жеке және кәсіби өсуіне ықпал етеді.

Мәселені талқылау

Таксономия ойлаудың алты негізгі категориясынан тұрады: білім, түсіну, қолдану, талдау, синтез және бағалау. Бұл иерархиялық құрылымда оқытудың әрбір деңгейі келесі деңгей үшін қажетті шарт болып табылады. Осылайша, бір деңгейде жұмыс істейтін студенттер одан төмен деңгейді немесе деңгейлерді де игерді. Әр деңгей үшін Блум осы деңгейді сипаттайтын іс-әрекеттерді анықтады.

Мұнда 6 деңгей бар:

1. Білім — зерттелген материалды есте сақтауды, материалдардың кең ауқымына жүгінуді білдіреді, яғни бұл деңгейде ретке келтіру, еске түсіру, эскиздеу, иллюстрациялау, анықтау, таңдау, түсіндіру, салыстыру, тану, табу, дәйексөз келтіру, санау, сипаттау, қайталау, саралау, түсіну, айту, көшіру, анықтау, белгілеу, ретке келтіру, атау, корреляция, шақыру, көбейту, көрсету, оқу, айту, есте сақтау, қайталау, атау, таңдау, көрсету, белгілеу, салыстыру маңызды болмақ. Бұл зерттелген ақпаратты есте сақтау қабілетін қамтитын Блум таксономиясының иерархиялық моделінің ең төменгі деңгейі. Бірінші деңгей алынған ақпаратты есте сақтаудан және ойнатудан басталады. Студент негізгі терминдерді, нақты фактілерді, ережелерді біледі және оларды қайталай алады. Бірінші деңгейде

тақырып туралы жалпы түсінік қалыптасады. Студент тұжырымдаманы түсінбес бұрын, олар ақпаратты еске түсіре алуы керек. Осы білім деңгейінде қолданылатын білімді оқытудың немесе игерудің кең таралған әдістері — дәрістер, кітап оқу, онлайн ресурстар, есте сақтау және бейнелерді көру. Білімнің базалық деңгейінде оқушылар фактілерді, терминдерді және негізгі ұғымдарды есте сақтай алады [3; 150]. Білімді есте сақтау және қайталау қабілеті мазмұнды мағыналы түсінуді білдірмейді.

2. Түсіну: бұрын зерттелген материалдың мағынасын түсіну қабілеті. Бұл деңгейде түсіну, жалпылау, қайта тұжырымдау, түсіндіру, шолу, иллюстрация, қайта жазу, сәйкестендіру, бағалау, кемсіту, зерттеу, сұрау, мысал келтіру, талқылау, тұжырымдау, қайталау, дәйексөз, ассоциация, таңдау, кеңейту, жіктеу, түрлендіру, өрнек, көрсету, қорытынды, қарама-қарсы, қорғау, локализация, парафразалау, болжау, аудару, сипаттау, салыстыру қатар жүрмек. Бұл кезеңде студенттер «білім» кезеңінде үйренген ұғымдарды өз сөздерімен түсінуге, түсіндіруге және жалпылауға қабілетті. Екінші кезеңде түсіну мен хабардарлық пайда болады. Бұл кезеңді игерудің негізгі көрсеткіші — материалды өз сөзіңізбен жеткізе білу. Студент ережелер мен принциптерді біледі және түсінеді, фактілер мен құбылыстарды меңгерген, графиктер мен диаграммаларды түсіндіре алады. Осы кезеңде білімді оқыту мен игерудің ең кең таралған әдістері диаграммалар, графиктер, талқылау, оқу және презентация материалдары. Түсіну — бұл деңгейде студенттер білімнен шығып, ақпараттың негізгі мағынасын көрсетуге көшеді деп күтіледі [4; 130]. Сондықтан студенттерден алынған ақпаратты түсіндіру қажет болуы мүмкін.

3. Қолдану: зерттелген материалды жаңа және нақты жағдайларда пайдалану мүмкіндігі. Бұл ережелерді, әдістерді, тұжырымдамаларды және т.б. қолдануды қамтуы мүмкін. Сондықтан да, қолдану, әзірлеу, біріктіру, шешу, пайдалану, жоспарлау, көрсету, ұйымдастыру, өзгерту, орындау, манипуляциялау, құру, есеп беру, басқару, сурет салу, драматизациялау, іске қосу, пайдалану, есептеу, шешу, корреляция, толықтыру, өзгерту, есептеу, сызу, тұжырымдау, ұсыну, беру, тарту, модельдеу, дайындау, үйрету, ашу, тәжірибе жасау, әрекет ету, анықтау, өндіруге назар аударылады. Бұл кезеңде студенттер фактілерді, идеяларды және тұжырымдамаларды басқа контексте қолдана алады. Үшінші кезеңнің мақсаты — алған білімдерін нақты жағдайларда пайдалануды үйрену. Студент практикалық мәселелерді жаңа ережелер, формулалар мен заңдар арқылы шешеді. Қолдану — проблемаларды шешу үшін алған білімдерін пайдалану мүмкіндігін қамтиды [5; 134]. Ең дұрысы, қолдану жаңа жағдайларда және контексте болады, студенттердің аудиториядан тыс білім алу әлеуетін көрсетеді.

4. Талдау деңгейінде оның ұйымдастырылуын түсіну үшін материалды құрамдас бөліктерге бөлу мүмкіндігі. Бұл бөліктерді анықтауды, бөліктер арасындағы байланысты талдауды және қатысатын ұйымдық принциптерді тануды қамтуы мүмкін. Талдау, сын, зерттеу, иллюстрация, корреляция, жіктеу, саралау, қорытындылау, бөлу, тексеру, ажырату, сараптау, салыстыру, байланыстыру, корреляциялау, сынау, әзірлеу, корреляциялау, иллюстрациялау, бөлектеу, мәселелерді шешу, бөлу, диаграмма жасау, мұқият зерттеу, жіктеу, ажырату, бөлшектеу, есептеу, жеңілдету, шығару, реттеу, бейімдеу, түсіндіру, қорытынды жасау және т.б. дағдыларды іс жүзінде қолдана алуы қажет. Бұл кезеңде студенттер ұғымдарды жеке бөліктерге бөле алады, шашыраңқы бөліктер арасында байланыс орнату үшін сыни тұрғыдан ойлана алады, талдай алады, қорытынды жасай алады және оларды түсіндіре алады. Төртінші деңгейде студенттің мақсаты — материалдың құрылымын түсіну және оны байланысты бөліктерге бөлу [6; 494]. Студент деректерді құру принципін көреді және логикалық қателерді таба алады. Талдау деңгейі идеялардың құрылымын, байланыстарын және негізгі принциптерін салыстыру, жіктеу және жақсырақ түсіну үшін күрделі ақпаратты құрамдас бөліктерге бөлуге бағытталған.

5. Жинақтау: жаңа бүтін қалыптастыру үшін бөліктерді біріктіру мүмкіндігі. Мысалы, зерттеу ұсынысын, диссертацияны және т.б. жазу, құрастыру, жобалау, қайта қарау, қолдау, бағалау, дауласу, шешу, нақтылау, қайта құру, жинақтау, қорғау, кестеге келтіру, таңдау, сендіру, өлшеу, басымдық беру, рейтинг, жоспарлау, сұрыптау, түсіндіру, сынау, тестілеу, тағайындау, таңдау, дамыту, талдау. Бұл кезеңде студенттер белгілі бір критерийлер мен стандарттар негізінде тұжырымдамалар туралы пайымдаулар жасайды, қорғайды немесе сынайды. Бұл деңгейде студенттер тұжырым шығаруы керек. Бесінші деңгейге жеткеннен кейін студент өз білімін жалпылауға және біріктіруге шебер болуы керек [7; 536]. Ол білімді жіктеу әдісі немесе мәселені шешу жоспары сияқты жаңа құрылымды құру үшін пайдаланады. Пайымдаулар идеялардың, материалдар мен әдістердің

құндылығы мен сапасына қатысты болуы мүмкін. Студенттер өздерінің бағалау критерийлерін әзірлей алады және оларды идеяларды бағалау үшін қолдана алады.

6. Бағалау: белгілі бір критерийлерге сәйкес бағалау мүмкіндігі: бағалау, негіздеу, өлшеу, қорғау, сендіру, қолдау, ойлап табу, жасау, дамыту, жобалау, қайта жазу, қайта құру, жалпылау, жақтау, пішіндеу, өзгерту, елестету, жасау, құрастыру, ойлап табу, жинау, шығару, түсіну, құру, азайту, өзгерту, ынтымақтастық, жазу, тұжырымдау. Бұл Блум таксономиясын зерттеудің соңғы деңгейі. Бұл кезеңде студенттер өз білімдерін іс жүзінде қолдану арқылы көрсете алады. Ең жоғары деңгейде студент мәлімдемелерді өзі немесе оқытушының көмегімен тұжырымдай алатын критерийлер арқылы бағалайды [8; 262]. Негізгі мақсат — материалды құру логикасын бағалау, тұжырымдардың дұрыстығын тексеру және өз көзқарасыңызды дәлелдеу. Бағалау когнитивті күрделіліктің ең жоғары деңгейі болып табылады, бұл деңгей бар білімнен тыс және білімді құруды қамтиды. Бұған жаңа идеяларды, өнімдерді немесе перспективаларды жасау үшін алдыңғы білім мен дағдыларды инновациялық тәсілдермен біріктіру арқылы қол жеткізуге болады.

Философия сабақтарында Блум таксономиясын қолданудың тиімді шарттары:

* тиісті оқытуды жоспарлау және жүргізу, өйткені бұл оқытушыларға оқу мақсаттарын қоюға көмектеседі;

* студенттерге пәнді оқытудан күтілетінін түсіндіру;

* курсты әзірлеу, өйткені әртүрлі деңгейлер студенттерді оқу процесінде алға жылжытуға көмектеседі: ең іргелі есте сақтау мен түсінуден бастап күрделі синтез бен бағалауға дейін;

* студенттердің қабілеттерін түсіну;

* оқытудың болжамды нәтижелерімен оқытуды және бағалауды тиісті түрде үйлестіру.

Неліктен Блум таксономиясын қолдану керек?

Блум таксономиясы оқытушыларға, курс әзірлеушілеріне және оқытушылар құрамына пайдалы болуы мүмкін, өйткені ол оқу процесін түсіндіреді: оқушылар төменгі ретті ойлаудан жоғары деңгейлі ойлауға қалай ауысады.

Блум таксономиясы білімді меңгерудің әртүрлі деңгейлерін түсінуге көмектеседі және сабақты жақсы жоспарлау үшін, студенттердің құзыреттілігін бағалау үшін пайдаланған жөн. Білім беру зерттеушісі Бенджамин Блум әзірлеген Блум таксономиясы студенттердің курс материалымен жұмыс істеу кезінде қол жеткізген когнитивті оқытудың әртүрлі деңгейлерін бағалау үшін пайдалануға болатын құрылым екенін ескерсек, бағалаудың бұл түрі оқытушыларға философия сабақтарын студенттерге ең тиімді тәсілдермен үйренуге мүмкіндік беретін етіп құруға көмектеседі. Сонымен қатар оқытушыларға студенттердің білімін бағалаудың оңай әдісін ұсынады. Оқытудың бұл тәсілі студенттерді жай ғана ақпаратты есте сақтау шеңберінен шығуға және оның орнына оқығандарына сыни көзқараспен қарауға итермелейді. Бұл тәсіл икемді болғандықтан, оны дәрістік, тәжірибелік, студенттердің өзіндік жұмыстарын сыңайлы, әртүрлі пәндік салаларға және студенттің әртүрлі деңгейлеріне бейімдеуге болады. Студенттер олардың бағаланғанын білмеген кезде ұпайлар жақсы жұмыс істейді. Осылайша оқу жоспары студенттерге сәйкес бейімделуі мүмкін.

Блум таксономиясының артықшылығын пайдалану үшін оқытушылар бір сабақта барлық деңгейлерді қамтуға тырыспауы керек. Оның орнына оқытушылар өз аудиториясына сәйкес келетін белгілі бір деңгейді (білім, түсінік және т.б.) ескере отырып, сабақтарды жоспарлауы керек. Бұл деңгейге жеткеннен кейін келесі деңгейге өтуге болады. Мысалы, Блум таксономия әдісін философия сабақтарында тиімді қолдану үшін білім, түсінік деңгейін лекция сабағында пысықтаса, келесі деңгейлерін практикалық сабақтарда және студенттердің өзіндік жұмыстарында қолдануға болады. Блум таксономиясын философия сабағында қолдана отырып, әр студент философия сабақтарында сапалы білім алады. Ендеше философия сабағын оқытуда Блум таксономия әдісін қолданудың тиімді жолдарын қарастыратын болсақ, жоғарыда атап өткендегідей Блум таксономия әдісін дәріс сабақтарында, практикалық сабақтарында, студенттердің өзіндік жұмысын ұйымдастыруға болады.

Философия сабағын оқытуда Блум таксономия әдісін дәріс сабақтарында қолдану үшін 6 деңгейді де толығымен қолдануға болады (1, 2-кестелер).

Блум таксономиясы деңгейлері

Философияны оқытуда Блум таксономиясын қолданудың ерекшеліктері

6. БАҒАЛАУ	«PADLET» виртуалды тақтасында қорытынды ойларын білдіреді, рефлексия әдісі бойынша бағалайды.
5. ЖИНАҚТАУ	Дәріс тақырыбында постер дайындайды.
4. ТАЛДАУ	Kahoot бағдарламасында тесттік, викториналық тапсырманың немесе Power Point бағдарламасында дайындалған интерактивті ойындардың сұрақтарына жауап береді.
3. ҚОЛДАНУ	Canva, Prezi, Power Point бағдарламаларында дайындалған презентациядағы ақпараттармен таныстырады, ал студенттер презентациядағы ақпараттарға негізделе отырып, Insert әдісі бойынша жұмыс жасайды.
2. ТҮСІНУ	Google платформасында дайындалған сауалнама сұрақтарына жауап береді.
1. БІЛІМ	Бейне сабақпен танысады.

1. Білу деңгейінде арнайы дайындалған бейне сабақтарды ұсынуға болады. Бұл деңгейде студенттер ақпаратпен танысады, еске түсіреді, есте сақтайды. Мысалы, «Онтология және метафизика» тақырыбындағы бейнесабаққа негізделе отырып, дәріс тақырыбын кең сарында түсіндіреді. Бейне сабақты көріп болғаннан кейін студенттер бейне сабақтағы жаңа терминдерді анықтап, тізімін жасайды. Жаңа тақырыпқа қысқаша сипаттама береді.

«Есте сақтау» деңгейінде дескрипторларды зерттеуде қолданылатын жалпы етістіктерге мыналар жатады: тапсырыс беру, анықтама, сипаттама, анықтау, тізім, сәйкестік, есте сақтау, қысқаша сипаттама, дәйексөз, есте сақтау, тану, қайталау, ойнату, шығару.

Осы етістіктерге сүйене отырып, білімді есте сақтау қабілетін көрсететін кейбір тапсырмаларды ұсынуға болады:

1. Бейне сабақтағы мәліметтерді, ақпараттарды еске түсіріңіз.
2. Жаңа тақырыпқа қысқаша сипаттама беріңіз.
3. Онтологияның негізгі терминологиясы мен тұжырымдамаларын есте сақтаңыз.
4. Онтологияның зерттеу саласын анықтаңыз.
5. Жаңа терминдердің анықтап, тізімін жасаңыз.

2. Екінші түсіну деңгейінде студенттер Google платформасында дайындалған сауалнама сұрақтарына жауап береді. Сауалнамаға жауап бере отырып, студенттер мәліметтерді түсіндіреді, ойланады, сипаттайды, тұжырымдайды, жауаптарын іздейді. Егер сіз студенттерден деректер жинағыңыз келсе, Google Forms-те сауалнаманы оңай жасай аласыз. Сауалнамалар — басқа адамдардан ақпарат жинаудың тамаша құралы. Бейне сабақтан кейін, кішігірім тақырып жөніндегі шолудан кейін студенттердің тақырыпты түсіну деңгейін анықтау үшін сауалнаманы қолдансаңыз болады. Сауалнама жібергіңіз келсе, Google Forms — керемет бағдарлама. Сауалнама үшін Google Forms қолданудың артықшылығы сауалнаманы студенттерге оңай жібересіз. Екінші жағынан, Google Forms кез келген адам ақпарат жинау үшін пайдалана алатын құрал. Пайдалану оңай интерфейсмен және Google өнімдері мен қызметтер пакетіне қосылуымен Google Forms көптеген адамдар үшін практикалық таңдау болып табылады. Сауалнаманы жасауға дайын болғанда, Google пішіндеріне өтіп, пайдаланғыңыз келетін Google есептік жазбасын таңдайсыз. Бос пішіннен бастаңыз. Қаласаңыз, шаблондар галереясын көре аласыз. Сауалнамаңызға тақырыпты және қосымша сипаттаманы енгізіңіз. Google Forms сіздің форманыңды автоматты түрде іске қосуды қолдайды. Сұраныс бойынша сұрақтарыңызды қосыңыз. Пішінде бұрыннан бар бірінші сұрақты таңдап, жоғарғы оң жақ бұрыштағы ашылмалы тізімнен түрді таңдаңыз. Кез келген сәйкес сұрақ түрін таңдай аласыз және Google Forms-те негізгі форманы құру жөніндегі нұсқаулықта әр түрі егжей-тегжейлі көрсетілген. Сауалнама қатысушыларыңыз үшін оңай болғанын қалайтыныңызды есте сақтаңыз. Егер сұрақтарға бір жауап таңдалса және сіздің кеңістігіңіз шектеулі болса, ашылатын сұрақтың түрі жақсы таңдау болады. Бұл негізінен бірнеше таңдау сұрағының қысқартылған нұсқасы. Респонденттер жауаптарға негізделген бөлімдерге жіберіледі. Сұраулар үшін пайдалы болуы мүмкін Google Forms мүмкіндіктерінің бірі — сұраққа жауап беретін адамды сұраудың белгілі бір бөліміне қайта бағыттау мүмкіндігі. Сонымен қатар, сіз оларға жауапқа негізделген сауалнаманы толтыру мүмкіндігін бере аласыз. Бұл мүмкіндік тек бірнеше таңдау, ұяшық және ашылмалы сұрақтар үшін қол жетімді. Бұл үшін сізге сауалнаманы бөлімдермен пішімдеу қажет екені түсінікті. Жауаптарды қарап шығуға болады. Жауаптар диаграммаларда, графиктерде және тізімдерде көрсетіледі, бұл сізге қысқаша түйіндемені бірден алуға мүмкіндік береді.

«Түсіну» деңгейінде дескрипторларды зерттеуде қолданылатын жалпы етістіктерге мыналар жатады: түсіндіру, қорытындылау, саралау, аудару, салыстыру, жіктеу, байланыстыру, ажырату, көрсету, болжау, нақтылау, талқылау, шолу.

Оқытушы бейне сабақтан кейін қысқаша лекция тезисімен таныстырады. Осы лекция тезистеріне сүйене отырып, сауалнамада келесі сұрақтарды қарастыруға болады:

1. Болмыс пен ойлаудың арақатынасын ажыратыңыз.
2. Болмыс пен бейболмыс арасындағы айырмашылықты түсіндіріңіз.
3. Болмыстың түрлерін жіктеңіз.
4. Болмыс пен материяны салыстырыңыз.
5. Философия тарихындағы болмыс мәселесінің маңыздылығын сипаттаңыз.
6. Онтология мен метафизиканың себеп-салдарлық байланыстарын талқылаңыз.
7. Онтологияның негізгі категорияларын талдаңыз.
8. Материяның өмір сүру тәсілдері

3. Қолдану деңгейінде студенттер қолдана алуы, түсіндіре алуы, құрастыра алуы және т.б. пайдалана алуы керек. Оқытушы лекция барысында Canva, prezi, Power Point бағдарламаларында дайындалған «Онтология және метафизика» тақырыбындағы презентациядағы ақпараттармен таныстырады, ал студенттер презентациядағы ақпараттарға негізделе отырып, Insert әдісі бойынша жұмыс жасайды. Insert әдісі тиімді оқуға және түсінуге арналған интерактивті мәтінді белгілеу жүйесі. Insert әдісі алдыңғы білімді белсендіруге және оларды мәтінде белгілеуге мүмкіндік беретін сұрақтарды орналастыру тәсілі. Осыдан кейін презентация мәтінде кездесетін әр түрдегі ақпаратқа белгі беріледі. Insert әдісі — студент мәтінмен жұмыс жасау барысында өзінің жеке білімін алуы үшін белсенді бақылауды қамтамасыз ететін қуатты құрал. Сонымен қатар Insert әдісі материалды игеру мен оқытудың күрделі мәселелерін шешуге көмек береді. Insert әдісі түсінуді бақылау құралы. Insert әдісі студенттерге оқу процесінде өздерінің қабылдауын белсенді түрде байқауға мүмкіндік беретін қуатты құрал, өйткені адам мәтінді соңына дейін оқып, онда не жазылғанын есте сақтай алмайтын кездер болады. Бұл адам не оқып жатқанын түсінбейтін, оқу процесіне белсенді қатыспайтын және өзінің қабылдауын бақыламайтын жағдайлардың мысалы. Insert-мәтінмен жұмыс істеу кезінде

белсенділікті қолдауға арналған қуатты құрал. Осылайша, студенттер презентациямен танысу кезеңінде тек қана оқытушыны тыңдап қана қоймай, презентацияны мұқият зерделеп, презентациядағы мәтінді талдап отырады. Ол үшін арнайы кестені қолдануға болады. Студенттер презентациямен таныса отырып, келесі кестені толтырып отырады:

(V) - мен мұны білемін;	Болмыс ұғымын білемін.
(+) - мен үшін жаңа ақпарат	Онтология мен метафизика мен үшін жаңа ақпарат
(-) - мен басқаша ойладым, бұл менің білгеніме қайшы келеді	Болмыстың негізгі формалары және олардың өзара байланысы
(?) -бұл маған түсініксіз, түсініктеме, нақтылау қажет	Метафизика

Осылайша, Блум таксономиясының білім, түсіну, қолдану деңгейін лекция сабағында; ал талдау, жинақтау және бағалау деңгейлерін семинар сабақтарында пайдалануға болады. Ендеше, семинар сабақтарында аталған деңгейлерді қолданудың тиімді жолдарына назар аударайық. Семинар сабақтарында, Kahoot бағдарламасында тесттік, викториналық тапсырмаларын, постер технологиясын, «PADLET» виртуалды тақтасын қолданған тиімді.

4. Талдау деңгейінде Kahoot бағдарламасында тесттік, викториналық тапсырманың немесе Power Point бағдарламасында дайындалған интерактивті ойындардың сұрақтарына жауап береді. Kahoot-викториналар өткізуге, тесттер жасауға және білім беру ойындарына арналған танымал оқыту платформасы. Платформаның веб-нұсқасы бар, бірақ біздің ойымызша, мобильді қосымшаны пайдалану ыңғайлы, өйткені, студенттер өз мобильдік телефондарын қолдана отырып, тапсырманы орындай алады. Негізгі Kahoot викторина жасау режимі. Kahoot-ты сабақта тиімді пайдалана отырып, оның көмегімен студенттерді өзін-өзі оқытуға мүмкіндік береді. Kahoot — онлайн викториналар, тесттер мен сауалнамалар жасауға арналған салыстырмалы түрде жаңа қызмет. Студенттер оқытушы жасаған тесттерге планшеттен, ноутбуктен, смартфоннан, яғни интернетке қол жеткізе алатын кез келген құрылғыдан жауап бере алады. Kahoot-та жасалған тапсырмалар оларға фотосуреттер мен тіпті бейнелерді қосуға мүмкіндік береді. Викториналардың, тесттердің орындалу қарқыны әр сұрақтың уақыт шегін енгізу арқылы реттеледі. Жұлделі орынға ие болу үшін студент сұрақтар мен жауаптарды мұқият оқып, дұрыс жауапқа сәйкес келетін дұрыс геометриялық фигураны таңдауы керек. Kahoot қызметін оқу қызметінде пайдалану үшін сізге: Kahoot қызметіне тіркелу қажет. Kahoot қызметін философия сабағында қолдану өте тиімді болып табылады. Kahoot-ты тікелей сабақта пайдалану ыңғайлы — офлайн, ал қашықтықтан оқыту кезінде бұл қызмет экранның жанында статикалық отырудан және жаңа тақырыпты қиып алудан үзіліс жасау үшін нағыз олжа болып табылады. Сабақтарды әдеттегі (қашықтықтан болса да) форматта өткізудің орнына, жаңа тақырып түсіндірілгеннен кейін Kahoot-ты қолданған жөн. Осы тұста Kahoot-ты қолдану тиімді болып табылады. Сондай-ақ, ол барлық тыңдалған материалды сыни тұрғыдан түсінуге мәжбүр етеді. Квиз кезінде студенттер бес минут бұрын оқытушының айтқанының бәрін толық түсінбегенін түсінеді, ал қате нұсқаны таңдағаннан кейін дұрыс жауаптар студенттерге әдеттегіден көбірек есте сақтауға көмектеседі. Әр сұрақтың жауабына 5 секунд берілсе, уақыт өткеннен кейін жылдам және дұрыс жауап берген студенттерге рейтингі шығып тұрады. Әр студент келесі жолы жеңіске жету үшін мүмкіндігінше көп нәрсені есте сақтағысы келеді. Сабақты бастау және соңғы материал туралы білімдерін қорытындылау үшін Kahoot-ты пайдаланған жөн. Студенттердің қандай да бір маңызды мәселе бойынша пікірін жинау, тақырыпты түсінуін тексеру үшін, бағалау үшін тиімді. Осылайша студенттердің көпшілігінің білімі тереңдей түседі, ал пассивті студенттер пәнге қызығушылық танытады.

5. Бесінші жинақтау деңгейінде студенттер сабақ тақырыбын жоспарлайды, құрастырады, талдайды, дизайн жасайды және т.б. Мысалы, дәріс тақырыбына 4-5 студенттен топтасып, шағын топтар постер дайындау тапсырылады. Постер технологиясы — әр қатысушының өзін-өзі немесе ұжымдық түрде ашу арқылы жаңа білім мен жаңа тәжірибеге көтерілуіне жағдай жасайтын оқыту түрі. Постерлер теориялық, схемалық, графикалық, біріктірілген болуы мүмкін. Постердің мазмұны (орналасуы өзгеруі мүмкін): Тақырып, гипотезалар, тапсырмалар, фактілер, қорытындылар және т.б. Осы технологияны сабақта қолдану арқылы студенттердің пәнге деген қосымша қызығушылығын дамытуға болады. Студенттер постер дайындай отырып, өзін-өзі бағалау мен өзін-өзі түзетумен ауыстырылады. Диалог өзара іс-қимылдың, ынтымақтастықтың, бірлесіп құрудың басты қағидаты

ретінде бой көрсетеді. Постер жұмысының форматы: топтық, жұптық, жеке болуы мүмкін. Постер технологиясы студенттерде дәріс тақырыбын жинақтауға, қалыптастыруға мүмкіндік береді: Қажетті ақпаратты таба білу және оны іс жүзінде қолдануға итермелейді, студенттердің коммуникативтік дағдыларын дамытады. Логикалық әмбебап әрекеттерді дамытады (себеп-салдарлық байланыстарды орнату, пайымдаудың логикалық тізбегін құру, гипотезаларды ұсыну және олардың негіздемесі). Студенттің жеке және азаматтық-патриоттық пікірін қалыптастыруға көмектеседі. Өз қызметінің нәтижесін бағалай біледі. Осы технология қолданылған топтың студенттерінің үлгерімінің орташа балы өсетіні байқалынды, студенттер зерттелетін тақырыптарға қызығушылық танытады. Жоғарыда айтылғандардың негізінде сабақтарда постер технологиясын қолдану студенттердің сыни ойлау дағдысын сәтті дамытуға мүмкіндік береді, олардың пәнге деген қызығушылығын арттырады деген қорытынды жасауға болады. Сондай-ақ, осы технологияны қолдана отырып, сіз педагогикалық процесті едәуір дәрежеде түрлендіруге және сабақтағы білім беру қызметіне көзқарастарды қайта қарауға мүмкіндік береді. Мысалы, 1 шағын топ «Онтология — болмыс туралы ілім», «Онтологияның негізгі формалары», «Болмыс пен материя», «Онтологияның негізгі категориялары» тақырыптарында постер дайындайды.

6. Соңғы саты бағалау сатысында студенттер бағалайды, салыстырады, сәйкестендіреді, кеңес береді, таңдайды. Бұл кезеңде «PADLET» виртуалды тақтасында қорытынды ойларын білдіреді және рефлексия әдісін қолдануға болады. «PADLET» виртуалды тақтасы кез келген жерде және кез келген уақытта қол жетімді. Студенттер дәрісті, дәріс тақырыбын қорытындылай келе, өз ойларын виртуалды тақтаға жазады және жалпы сабақ барысына өз пікірін білдіре отырып, бағалайды, тікелей виртуалды қабырғаға жауап береді. Оқытушы да, студенттер де басқа студенттердің жауаптарын көре алады, ойлаудың жаңа бағыттарын ынталандырады және бағалау процесін жеңілдетеді. Оқытушы да, студенттер де суреттер, сілтемелер, бейнелер және басқаларын қоса алады. Оқытушы әр қабырға үшін өзінің URL мекенжайын жасай алады, өзінің фонын қоса алады, жаңа жазбалар туралы хабардар ететін хабарландыру жүйесін орната алады және өзінің виртуалды тақтасын әлеуметтік медианың барлық түрлерімен бөлісе алады, оны басып шығара алады, электрондық пошта арқылы жібере алады және PDF, Excel немесе CSV форматтарына экспорттай алады, тіпті қабырғаға тән QR кодын ала алады. PADLET кросс-платформа болып табылады және мобильді құрылғыларда жұмыс істеуге арналған. Сонымен қатар, бұл тегін. Шағын топтардағы миға шабуыл үшін, қорытындылау үшін, аудиториядағы талқылаулар, жазуға арналған кеңестер, сөздік қабырғалары, глоссарийлер және ол ата-аналармен және студенттермен байланысу үшін қарапайым веб-сайт ретінде қызмет ете алады.

Осылайша, философия сабағында лекция, практикалық, студенттердің өзіндік жұмыс сабақтарын тиімді, сапалы ұйымдастыруда Блум таксономиясының маңызы зор. Әр деңгейге белгілі бір уақыт белгілеу керек. Әр деңгейге әр түрлі тапсырмалар қолданған жөн. Сонымен қатар, Блум таксономия әдісін барлық деңгейлерін толығымен бір сабақта қолдануға немесе 2-3 деңгейін лекция сабағында, 2-3 деңгейін практикалық сабақтарында пайдалануға болады.

Сонымен қатар, студенттердің өзіндік жұмыстарын ұйымдастыруда Блум таксономиясын қолдануға тоқталатын болсақ, оқу семестрі 15 аптаны қамтиды. Алғашқы аптада әр студентке жеке өзіндік жұмыс тақырыптары беріледі. Мысалы, студент «Онтология және метафизика» тақырыбын таңдаған болса, 15 апта бойы, семестр барысында осы тақырып аясында жұмыс атқарады. 1 аптада 1-білу деңгейінде тақырып таңдалынады. Онтология мен метафизика тақырыбына конспект арнайды, материалдар жинақтай бастайды.

Одан кейін 2-3-4 апталарда түсіну деңгейіне тақырып бойынша ақпарат іздейді. Болмыстың негізгі формалары, болмыстың категориялары, болмыс пен материя арақатынасы туралы материалдар жинақтайды, танысады, түсінеді. 5-6-7 апталарда 3-деңгей — қолдану деңгейі бойынша жинақталған материалдар бойынша конспект, «Онтология мен метафизика» тақырыбы аясында глоссарий жасайды. 7-8-9 апталарда талдау деңгейіне өзіндік жұмыс тақырыбы бойынша жинақталған материалдар аясында тесттік тапсырмалар дайындайды немесе болмыстың негізгі формалары, категориялары, философия тарихындағы болмыс мәселесі және т.б. мәселелерге әдістемелік кестелер құрастырады. 10-11-12 апталарда жинақтау деңгейіне өзіндік жұмыс тақырыбына презентация дайындайды. 13-14 апталарда «Онтология және метафизика» тақырыбы бойынша жиналған конспект, глоссарий, кесте мен тесттер жинағы бойынша әдебиеттер тізімін жасайды, талдайды. Соңғы бағалау деңгейінде 15 апта бойы дайындаған жоба бойынша презентация қорғайды. Блум таксономиясы бойынша философия сабағында өзіндік жұмыс сабақтарын ұйымдастыру, студенттерге өзіндік жұмыс жасауға жүйелілікті қамтамасыз етеді. Өз кезегінде студенттің ізденісін жоғары сапаға көтереді.

Қорытынды

Блум таксономиясы бастапқыда студенттерге білімді оңай игеруге көмектесетін нақты мақсаттарды әзірлеу мақсаты ретінде құрылды. Оқыту процесінің қалай жұмыс істейтінін түсіну арқылы оқытушылар студенттердің қарқынына сәйкес мақсаттар қоя алады. Оқу мақсаттарын анықтау үшін оқытушылар Блум таксономиясында төменнен жоғарыға қарай жүруі керек. Блум таксономиясын сипаттайтын пирамиданың төменгі жағындағы дағдылар төмен деңгейлі ойлау дағдылары болып саналады. Бұл игерудің ең оңай дағдылары. Пирамидаға көтерілу кезінде эксперименттер күрделене түседі, бұл жоғары деңгейде ойлау қабілетті деп саналады. Көптеген студенттер әлдеқайда жоғары деңгейге көтерілмес бұрын уақыттарын шеберліктің төменгі деңгейіне жұмсауға мәжбүр. Мысалы, студенттер философия сабақтарындағы шындықты бірінші рет есте сақтауы керек. Содан кейін олар көп уақыт бойы үйренген ұғымдарды түсінуі керек. Олар ұғымдарды зерттеп, түсінген кезде, олар жаңа жағдайларға жүгіне алады. Мұның бәрі шеберліктің төмен деңгейі. Студенттер жоғары деңгейлі дағдыларды игермейінше, олар жоғары деңгейлі дағдыларға ауыса алмайды. Дарынды студенттер үшін пирамиданы керісінше аудару керек. Олар философиялық тұрғыдан бейімделген және олардың интеллектіне сәйкес құрдастарына қарағанда бөлшектерді тезірек есте сақтай алады және ұғымдарды түсінуде қиындықтар аз болады. Олар жоғары деңгейдегі дағдыларына көшуге тезірек дайындалады. Аудиторияда Блум таксономиясын қолдану туралы сөз болғанда, қатаң ережелер жоқ. Блум таксономиясын қолдана отырып, қандай да бір бағалау жүргізбес бұрын немесе курсты дамытпас бұрын, алдымен оқушының қабілеттерін бағалап, соған сәйкес тиісті оқу мақсаттарын қою керек.

Оқытушылар Блум таксономия құралдарын жыл бойына оқу бағдарламаларын шеңбердің белгілі бір бөліктеріне дәл бағыттау үшін қолдана алады, бұл студенттердің келесі тапсырмаға өтпес бұрын әр тапсырма мен емтиханда тиісті танымдық қабілеттерін көрсетуін қамтамасыз етеді. Осылайша, студенттердің әр деңгейге сай байланысты тапсырмаларды орындайды. Мысалы, студенттерді салыстыруға, талқылауға және болжауға шақыратын сұрақтар жобаны жақсырақ түсінуге көмектеседі, ал «зерттеу» және «корреляция» сияқты етістіктерді қолдану олардың талдау кезеңіне өткенін көрсетеді. Студенттер курстық материалдар, тақырыптар, лекциялар, тапсырмалар және сыныптағы сабақтар арқылы төменгі деңгейлерден жоғары түсті оқытуға ауыса алады, олар табысқа жетуге көмектесу үшін дәл бапталған. Блум таксономиясының құрылымына сүйене отырып, аудиториядағы тапсырмалар мен тренингтер әр деңгейге сәйкес келетіндей етіп қайта құрылымдалуы мүмкін, осылайша студенттер осы өте маңызды тереңірек оқу деңгейіне жету үшін маңызды құралдарға ие болады. Оқытушылар Блум таксономиясына сәйкес сабақ жоспарлары мен оқу бағдарламаларын әзірлеуді қарастыруы керек. Осылайша, студенттер өз білімдерін дамыта алады және семестр бойы деңгейлер бойынша алға жылжи алады. Қазіргі аудиторияларда студенттер әрдайым лектордың алдында пассивті отыра бермейді. Мобильді құрылғылар мен онлайн курс материалдары қалыпты жағдай. Бұл белсенді оқыту үшін сабақты жоспарлауға өте жақсы сәйкес келетін Блум таксономиясының әмбебаптығының дәлелі. Блумның таксономиясын есте сақтау кезеңінде, отырудың және ақпаратты сіңірудің орнына, сіз студенттерден фактілерді есте сақтау үшін бір-біріне қарсы тұруды немесе сабақтың соңында олар бір күнде үйренген ең маңызды фактілердің тізімін жасауды сұрай аласыз. Блум таксономиясын талдау кезеңінде сіз проблемаларды зерттеу, салыстыру жүргізу және философия пәнінің студенттердің күнделікті өмірімен қалай сәйкес келетінін зерттеу арқылы аудиториядағы пікірталастарды қалыптастыра аласыз. Философия сабақтарындағы студенттерді дұрыс бағытқа бағыттауға көмектесуде Блум таксономиясында метатануды тамаша қолдану. Осылайша сіз студенттерге оқу үшін жауапкершілікті алуға көмектесе аласыз. Философияны оқытуда Блум таксономия деңгейлерінің әрқайсысы белсенді оқытуды ескере отырып жасалған. Осылайша, студенттер өздерінің оқуы үшін жауапкершілік сезімін сезінеді.

Ағымдағы немесе қалыптастырушы бағалау студенттің ұпайына тікелей әсер етпейді, бірақ бұл оқытушыларға студенттердің қаншалықты жақсы оқитынын бағалау және Блум таксономиясының иерархиясын жоғарылату тәсілі болып табылады. Қалыптастырушы бағалау студенттің жетістігін немесе сәтсіздігін анықтайтын шкала емес; оның орнына ол оқу құралы ретінде қолданылады.

Блум таксономиясын нұсқаулық ретінде пайдалану арқылы әр кезең үшін нақты оқу мақсаттарын жасаңыз және студенттерге нақты бағыт-бағдар беріңіз. Студент сіздің тапсырмаңызға байланысты қандай әрекеттер жасауы керек екенін және оның қандай деңгейге жататынын анықтаңыз. Содан кейін ұсынылған бағалау әдістері мен сұрақтарын дәріспен сәйкестендіріп,

нәтижеге қол жеткізуге көмектесетін іс-шараларды таңдаңыз. Мысалы, бастапқы деңгейдегі сыныптағы Блум таксономиясын есте сақтау және түсіну кезеңінде бірнеше таңдау сұрақтары немесе «шындық» немесе «өтірік» сұрақтары мағынасы бар. Жетілдірілген сабақта немесе курстың соңына қарай Блум таксономиясының деңгейлерін талдаудың, бағалаудың және құрудың шыңына жеткенде, ауызша емтихан немесе жазбаша эссе өткізуді қарастырыңыз. Олар бағалауға байланысты болмаса да, тапсырмалар оқытушылар курс материалдарын немесе олардың тәсілдерін реттей алуы үшін бүгінгі күнге дейін оқушылардың қаншалықты білгені туралы түсінік бере алады. Блум таксономиясын термин зерттелген кезде білімді тексеру және бекіту үшін пайдалануға болады. Оқытушылар курсты реттей алады және студенттер қиындықтарға тап болатын оқу салаларына қайта назар аударуға болады.

Блум таксономиясы оқытушыларға объективті оқу нәтижелерін бағалау үшін оқу жоспарын құруға мүмкіндік береді. Блум таксономиясы бойынша сұрақтардың алдын ала жасалған негіздері студенттердің осы деңгейлердің әрқайсысына қатысуын жеңілдетеді. Осылайша, оқытушылар студенттерге семестр бойы мотивациялық және шығармашылық тәсілдермен білім алу, ойлау және бағалау мүмкіндіктерін жоспарлай алады.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Гафурова А.Д. Бенджамин Блум: таксономия образовательных целей / А.Д. Гафурова // Молодой ученый. — 2022. — № 1 (396). — С. 237–239.
- 2 Глотова М. Цифровая таксономия Блума и модель цифровой трансформации образования в учебном процессе / М. Глотова, Е. Самохвалова // Информатика и образование. — 2019. — № (6). — С. 42–48.
- 3 Бактыбаев Ж. Использование технологии таксономии Блума в учебном процессе вуза / Ж. Бактыбаев // Ярославский пед. вестн. — 2017. — № 1. — С. 150–153.
- 4 Саудабекова Э. Профессиональная компетентность преподавателя и таксономия Блума в процессе внедрения инновационных технологий в систему образования / Э. Саудабекова, Н. Такижбаева // Вестн. Казах нац. пед. ун-та им. Абая. Сер. Исторические и социально-политические науки. — 2017. — № 1. — С. 128–134.
- 5 Мартынец М. Использование таксономии Блума для определения максимального уровня образовательного результата учащихся с ограниченными возможностями здоровья и интеллектуальными нарушениями / М. Мартынец // Школьные технологии. — 2016. — № 4. — С. 131–135.
- 6 Багновская П. Применение таксономии Блума при планировании занятий английским языком в спортивном вузе / П. Багновская // Пед. журн. — 2022. — № 4А. — С. 492–497.
- 7 Athanassiou N. Critical thinking in the management classroom: Bloom's taxonomy as a learning tool / N. Athanassiou. — Management Education. — 2003. — N 1 (27). — P. 533–555.
- 8 Starr C. Bloom's taxonomy revisited: specifying assessable learning objectives in computer science / C. Starr. ACM SIGCSE Bulletin. — 2008. — N 40 (1). — P. 261-265.

М.Ж. Спанов

Метод таксономии Блума как средство достижения успеха в преподавании философии

В статье подробно рассмотрены эффективные условия и способы использования таксономии Блума в преподавании философии. Цель использования таксономии Блума на уроках философии — стимулировать мышление учащихся более высокого уровня путем формирования когнитивных способностей более низкого уровня. В преподавании философии на основных уровнях таксономии Блума цели обучения использованы для понимания, интерпретации, повторения, приведения оригинальных примеров, обобщения, противопоставления, комментирования, обсуждения, признания. Таксономия Блума различает уровни когнитивных навыков и фокусируется на целях обучения, которые требуют более высокого уровня когнитивных навыков и, следовательно, приводят к более глубокому обучению и передаче знаний и навыков для различных задач и контекстов. Таксономия Блума помогает разрабатывать образовательные стратегии в преподавании философии. Использование таксономии Блума в преподавании философии обеспечивает прочную основу, на которой можно легко создавать цели обучения. Это также дает возможность оценить каждый уровень понимания. В отличие от пересмотренной версии таксономии Блума 1956 года, данная таксономия различает процедуры «что нужно знать», содержание мысли и «как знать», используемые для решения проблем. Мера знания — это «то, что нужно знать». Поскольку таксономия Блума основана

на определенной иерархии уровней обучения, каждый уровень является важной частью обучения для достижения более глубоких и продвинутых когнитивных навыков. В этой связи мы бы прямо подчеркнули важность и роль «таксономии Блума» в развитии теоретических знаний студентов в преподавании философии наряду с практическими навыками.

Ключевые слова: философия, таксономия Блума, процесс обучения, инновации, технологии, методы, уровень, навыки, знания, понимание, применение, анализ, накопление, оценка.

M.Zh. Spanov

Bloom's taxonomy method as a means of achieving success in teaching philosophy

The article examines in detail the effective conditions and ways of using Bloom's taxonomy in teaching philosophy. The purpose of using Bloom's taxonomy in philosophy classes is to encourage higher-level thinking in students through the formation of lower-level cognitive abilities. In teaching philosophy, at the basic levels of Bloom's taxonomy, learning goals are used to understand, explain, repeat, give original examples, generalize, contradict, comment, discuss, and recognize. Bloom's taxonomy distinguishes levels of cognitive skills and focuses on learning goals that require a high level of cognitive skills and therefore lead to deeper learning and delivery of knowledge and skills for different tasks and contexts. Bloom's taxonomy helps develop educational strategies in teaching philosophy. Using Bloom's taxonomy in teaching philosophy provides a solid foundation on which learning goals can be easily developed. It also provides the ability to rate each level of understanding. In contrast to the revised 1956 version of Bloom's taxonomy, revised taxonomy distinguishes between “what to know”, thought content, and “how to know” procedures used in problem solving. The measure of knowledge is “what you need to know”. Since Bloom's taxonomy is based on a specific hierarchy of learning levels, each level is an important part of learning to achieve deeper and more advanced cognitive skills. In this regard, we would directly emphasize the importance and role of “Bloom's taxonomy” in the development of students' theoretical knowledge in teaching philosophy along with practical skills.

Keywords: philosophy, Bloom's taxonomy, learning process, innovation, technology, methods, level, skill, knowledge, understanding, application, analysis, accumulation, evaluation.

References

- 1 Gafurova, A. (2022). Bendzhamin Blum: taksonomiia obrazovatelnykh tselei [Benjamin Bloom's taxonomy of educational goals]. *Molodoi uchenyi — Young scientist*, 1(396), 237-239 [in Russian].
- 2 Glotova, M. & Samokhvalova, Ye. (2019). Tsifrovaia taksonomiia Bluma i model tsifrovoi transformatsii obrazovaniia v uchebnom protsesse [Bloom's digital taxonomy and educational digital transformation model]. *Informatika i obrazovanie — Informatics and Education*, (6), 42–48 [in Russian].
- 3 Baktybayev, Zh. (2017). Ispolzovanie tekhnologii taksonomii Bluma v uchebnom protsesse vuza [The use of Bloom's taxonomy technology in the educational process of the university]. *Yaroslavskii pedagogicheskii vestnik — Yaroslavl Pedagogical Bulletin*, 1, 150–153 [in Russian].
- 4 Saudabekova, E., & Takizhbaeva, N. (2017). Professionalnaia kompetentnost prepodavatelii i taksonomiia Bluma v protsesse vnedreniia innovatsionnykh tekhnologii v sistemu obrazovaniia [Professional competence of the teacher and Bloom's taxonomy in the process of introducing innovative technologies into the education system]. *Vestnik Kazakhskogo natsionalnogo pedagogicheskogo universiteta imeni Abai. Seriya Istoricheskie i sotsialno-politicheskie nauki — Bulletin of the Kazakh National Pedagogical University named after Abai. Historical and socio-political sciences series*, 1, 128–134 [in Russian].
- 5 Martynets, M. (2016). Ispolzovanie taksonomii Bluma dlia opredeleniia maksimalnogo urovnia obrazovatel'nogo rezultata uchashchikhsia s ogranichenymi vozmozhnostiami zdorovia i intellektualnymi narusheniiami [Using Bloom's taxonomy to determine the maximum level of educational outcome of students with disabilities and intellectual disabilities]. *Shkolnye tekhnologii — School technologies*, 4, 131–135 [in Russian].
- 6 Bagnovskaia, P. Primenenie taksonomii Bluma pri planirovanii zaniatii angliiskim yazykom v sportivnom vuze [The application of Bloom's taxonomy in planning English classes at a sports university]. *Pedagogicheskii zhurnal — Pedagogical Journal*, 4A, 492–497 [in Russian].
- 7 Athanassiou, N. (2003). Critical thinking in the management classroom: Bloom's taxonomy as a learning tool. *Management Education*, 1 (27), 533–555.
- 8 Starr, C. (2008). Bloom's taxonomy revisited: specifying assessable learning objectives in computer science. *ACM SIGCSE Bulletin*, 40 (1), 261–265.